

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ

ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА
ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА СМЯДОВО

гр. Смядово - 2014 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „Добро управление и ефективни политики в Общинска администрация Смядово“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-49 от 12.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

II. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

III. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА СИСТЕМАТА ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

V. ОБЕКТИ И СУБЕКТИ НА МОНИТОРИНГА

VI. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ПРОВЕДЕНО ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ

VII. ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

VIII. ПРОЦЕДУРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

IX. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

X. ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Конференцията на Обединените Нации за околна среда и развитие (UNCED) в Рио де Жанейро през 1992 г. даде израз на осъзнаването на нарастващите опасности в цял свят, предизвиквани от все по-острите екологични проблеми. “Срещата на върха за Земята” в Рио прокламира няколко фундаментални и дългосрочни решения, ангажиращи международната общност със следните ключови принципи на екологичната политика:

- Принципът на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи наукотехнически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда;
- Принципът “Замърсителят плаща”, който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им;
- Принципът, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях;
- Принципът на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно, и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в много други области, като транспорта, енергетиката, промишлеността, селското стопанство и др.

Тези фундаментални принципи са в основата на всички политики, програми и действия, насочени към опазване на околната среда на всички нива международно, национално, регионално, местно. Те са в основата и на провежданата от Общинска администрация – Смядово политика в областта на околната среда.

Вярно е, че са необходими огромни усилия за постигане на икономически и социален просперитет, но също така е вярно, че паралелно са необходими усилия за предотвратяването на екологични рискове и кризи чрез въвеждане „днес и сега” на съвременните екологични стандарти, въпреки проблемите, които имаме като страна в преход.

Разработването и въвеждането на правила и методики за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на конкретни политики е задължение на органите, компетентни да ги изпълняват. В тази връзка Община Смядово инициира разработването на правила и методики за мониторинг и контрол на няколко свои политики, в това число на политиката за опазване на околната среда, в рамките на проект: „Добро управление и ефективни политики в Общинска администрация Смядово”, финансиран по ОП „Административен

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

капацитет” (ОПАК), приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”, бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07, Договор № 13-13-49 от 12.11.2013 г.

Осъществяването на публичните политики е свързано с множество проблеми и редица рискове. Задачата е те да се идентифицират и да се вземат предвид, като се използват подходящите методи и инструменти за събиране, анализ и предоставяне на оперативна значима информация, предназначена за тези, които вземат решения. За да бъдат ефективни, мониторингът, контролът и оценката е желателно да се осъществяват още в ранните етапи на работата по съответната политика и да продължат като постоянен процес по време на реализацията ѝ до извършване на заключителната оценка за нейното прилагане и изпълнение.

Основната цел на мониторинга е да контролира ефикасността на административния процес, а чрез оценката се предоставя информация за ефективността и устойчивостта на дадена политика. Смисълът на мониторинга и оценката на публичните политики е да се прецени дали и доколко, чрез изпълнението им е възможно да се повиши качеството на живота, благосъстоянието и възможностите за просперитет на гражданите. В допълнение, мониторингът и контролът на публични политики дават възможност на управляващите да формулират приоритети за развитие и същевременно дават отговор на ключови въпроси, които имат значение за вземащите решения, заинтересованите страни и гражданите.

Мониторингът и оценката са взаимосвързани инструменти, които се използват за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземане на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на изпълнението на съответната политика. Мониторингът и контролът имат важно значение за качествено и ефективно изпълнение на стратегическите документи на общината. Те подпомагат управленските органи да преценят въздействието от изпълняваните местни политики и да подобрят процеса на планиране, като отчитат както постигнатия напредък, така и негативните ефекти. Чрез тях се подобрява прозрачността в процеса на прилагане на политики, повишава се отговорността на властите пред широката общественост и се насърчава участието на заинтересованите страни при реализирането на конкретни политики. Изготвянето и използването на инструменти за мониторинг на политиките за развитие гарантират приложимост и ефективност на процеса на вземане на решения, основан на периодична и систематична оценка на ресурсите, дейностите и резултатите.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Публичните политики се разработват и прилагат чрез нормативни и ненормативни актове и свързаните с тях общи и индивидуални административни актове, концепции, програми и стратегии.

Целта на настоящия документ е да предостави общи насоки, методики, правила и процедури, както и да подпомогне представителите на Община Смядово, в това число - Общинската администрация и Общинския съвет, при планирането, подготовката и провеждането на мониторинг и контрол на изпълнението на политиката за опазване на околната среда на общината.

Политиката за опазване на околната среда е една от основните публични политики на Община Смядово. Тя е разписана и дефинирана подробно в Общинска програма за опазване на околната среда, част от която са темите за управление на отпадъците и развитие на зелената система в общината, опазване на въздуха, почвите, водите като параметри на околната среда, както и опазване на биологичното разнообразие и естествените природни ресурси/лечебни растения/.

Целта на политиката за опазване на околната среда е да се изгради капацитет на дадена община за опазване и обогатяване на околната среда и подобряване качеството на живот. За да бъде устойчива политиката за опазване на околната среда следва да се планира стратегически от Общината съвместно с партньорите от обществения и частния сектор. Изпълнението ѝ трябва да се осигурява от обществения, частния, неправителствения сектор и гражданите в зависимост от способностите и силните страни на всеки участник.

Услуги, предоставяни на територията на общината, свързани с опазване на околната среда:

- Третиране на отпадъците/сметосъбиране и сметоизвозване на БО от всички населени места и последващо депониране на депо
- Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води
- Озеленяване и чистота в населените места
- Други

Настоящите правила и методики са насочени към създаване на системен подход за участие на местната власт и органа на местно самоуправление в община Смядово в сътрудничество с гражданите, неправителствени организации, търговски дружества, сдружения, обществени съвети и общинската администрация за оптимизиране на процесите на стратегическо

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

планиране и въвеждане на механизми за разработване и ефективно управление на политиката за опазване на околната среда.

Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение. Законът за местното самоуправление и местната администрация (чл.17) определя основните сфери на компетенции на местната власт в които гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението. Местен референдум и общо събрание на населението се свикват и произвеждат при условия и по ред, определени със закон. Разходите за произвеждането на местен референдум и общо събрание на населението се поемат от общинския бюджет

Основните политики от местно значение и от компетенциите на местната власт в които закона определя правота и реалната възможност на гражданите да участват при формиране на решения са:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- **опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;**
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма.

За да има добро партньорство между местната власт и гражданското общество при формиране на всички местни политики, трябва да има правила и процедури, които да се прилагат и спазват.

Нормативно политиката за опазване на околната среда се регламентира от Закона за опазване на околната среда, Закона за управление на отпадъците, Закона за биологичното разнообразие, Закона за защитените територии, Закона за водите, Закона за почвите, Закона за защита на животните, Закона за лечебните растения, Закона за чистотата на атмосферния въздух и редица Наредби, Правилници и др. подзаконови нормативни актове. Те в голяма степен

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

обуславят и необходимостта от мониторинг, контрол и последваща оценка на плановете и програмите, определящи тази политика.

Необходимо е добро познаване на нормативната база, защото:

1. Общинските политики, както всички публични политики се разработват в съответствие със законовите и подзаконовите актове за развитие на отделните стопански и нестопански дейности и отрасловите стратегии.

2. Общинските политики се прилагат чрез приети от Общинския съвет стратегии, програми, планове, концепции, наредби и с индивидуални административни актове на Кмета на общината.

II. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящите правила и методики понятието „**мониторинг**“ се определя като: *„дейност по систематичното и непрекъснато събиране, анализ и използване на информация с цел управленски контрол, идентифициране и предприемане на корективни действия при прилагането на политиката за опазване на околната среда“*.

Целта на мониторинга е предоставянето на ключова информация за осъществения напредък на компетентните органи, отговорни за изпълнението и контрола на публичните политики.

Мониторингът се осъществява на всички равнища на административна дейност. При него се използват както официални доклади, така и неофициални съобщения, като акцентът може да се постави върху:

- използваните ресурси/вложенията (мониторинг на вложените ресурси);
- планираните дейности и/или осъществяваните процеси (мониторинг на изпълнението);
- получените крайни/непосредствени резултати (мониторинг на резултатите).

Целта е да се коригират отклоненията от поставените задачи като по този начин се подобри осъществяването на съответната политика и се улесни по-нататъшното развитие на процеса.

Мониторингът/наблюдението се свързва с една от значимите управленски функции - оценката и контрола при планиране и управление на програми и проекти, поради което е важен инструмент за ефективното управление. Терминът мониторинг има латински произход (monitoring) и означава системно наблюдение на даден процес с цел фиксиране на съответствие или несъответствие на резултатите с първоначално планираните.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Мониторингът на общинските политики, програми и проекти е насочен към повишаване равнището на информационно обслужване на управлението и към подобряване на качеството и ефективността в партньорството между общинската администрация и структурите на гражданското общество. Основната му цел е да осигурява надеждна обратна информация за състоянието на наблюдавания обект/субект/политика с оглед формиране на правилни управленски решения.

Чрез мониторинга се цели да се предостави на компетентния орган и неговия екип, както и на главните заинтересовани страни, ранна информация за напредъка - или липсата на напредък - по постигането на резултатите. По време на мониторинга се набират количествени и качествени данни за ежедневиия процес по прилагането на конкретна политика, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания, за да се определят евентуалните необходими корективни действия.

Мониторингът и оценката на публични политики и стратегически документи са инструменти на доброто управление. Те са неотделима и значима част на процеса на вземане на решения и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на обществените политики. Те създават и гарантират:

- **Ефективност и ефикасност на политиките** и изграждането на стратегическа визия - институциите постигат резултати, адекватни на обществените нужди, като наличните ресурси се използват по най-добрия начин. Лидерите и обществеността изграждат широка и дългосрочна перспектива за добро управление и развитие.

- **Подобрение на качеството на изпълнението** на публичните политики, постиганите резултати, създаваните продукти и предоставяните услуги. Подобрява се и се развива капацитетът на всички институции, организации и техните мрежи, ангажирани с реализацията на политиките.

- **Отчетност** - отговорите на въпроса до каква степен политиките постигат своите цели, доколко рационално са използвани публичните ресурси, какви са обществените въздействия. Отчетността дава възможност на всички заинтересовани страни - социално-икономически партньори - да преценяват степента, в която техните интереси са защитени.

- **Отговорност на управлението** - политиките и служителите в публичния сектор правят публични резултатите от упражняването на своите правомощия, вземат мерки при разминавания между планирани и получени резултати, поемат отговорност за грешки и некомпетентност.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Прозрачност на управленските процеси - информацията за процедурите и отговорните институции са достъпни за заинтересованите страни и обществеността, каналите за комуникация между заинтересованите страни и публичните власти са отворени.

Механизми за гражданско участие - активните граждани получават възможност да участват във вземането на решения за реализацията на публичните политики или необходимостта от тяхната промяна.

Съгласие - общественият дебат позволява съгласуване на различни интереси и постигане на съгласие и подкрепа за реализацията на публичните политики. В процеса на мониторинга и оценяването на публичните политики заинтересованите страни получават възможност за влияние върху тях, което води до мобилизация и координация на обществените действия на различните заинтересовани страни.

Резултатите от мониторинга и оценките подпомагат разработването на мерки и инструменти за развитие на обществените политики.

Мониторингът може да е вътрешен, външен, или "смесен" - когато се използва външен мониторинг, за да се проверят резултатите от вътрешен мониторинг.

Вътрешният мониторинг се извършва от служителите в съответната администрация.

При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпускните средства, изпълнението на задачите, спазването на сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременни корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област.

Вътрешният мониторинг трябва да е ежедневна дейност на експертите, определени от компетентния орган, осъществяващ прилагането.

Външният мониторинг се възлага от компетентния орган на външни за съответната администрация експерти. Той създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати. Специално внимание се обръща на точното съответствие с приетите правила и на ефективното усвояване на финансовите средства.

Мониторингът на общинската политика за опазване на околната среда е един от основните инструменти на доброто управление при упражняването на местното самоуправление и затова той трябва да се разглежда като неразделна част от процеса на вземане на решения и управление на цялостния цикъл на разработване и изпълняване на тази политика.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Ключов елемент от мониторинга е систематизирането на определена информация свързана с факторите на въздействие върху обекта на политиката за опазване на околната среда. Независимо от това дали факторите са вътрешни или външни, настъпилите промени в техните стойности са определящи за хода и изпълнението на тази политика.

Мониторингът се базира на възможността за правилно планиране и осигуряване на адаптивност на политиката за опазване на околната среда, с цел оптимизиране въздействието на вътрешните фактори и съобразяване инструментите на политиката със състоянието и величината на външните. В този контекст той следва да се възприема преди всичко като вътрешно-присъща управленска функция, изведена на публично ниво, тъй като общинската политика за опазване на околната среда е ориентирана към осигуряване на качествена жизнена среда на населението.

Основната задача за постигане на целта на мониторинга върху политиката за опазване на околната среда е да се следят и измерват постигането на нейните цели, в хода на изпълнение и при необходимост да се направят своевременни промени в подхода (начина) на нейното изпълнение.

Контролът е реализиране на проверка за изпълнение на общинската политика за опазване на околната среда, както и предприемане на мерки за подобрене, съобразно получените резултати. Функционално-контролните функции са ориентирани в посока на осигуряване законосъобразността и целесъобразността на инструментите на политиката за опазване на околната среда, които две функционални направления се допълват взаимно.

Спецификата на политиката за опазване на околната среда предполага:

- законосъобразността да се контролира преди всичко от субекти в Общината.
- целесъобразността чрез допълнителен контролен субект в лицето на представители на заинтересованите страни, което е абсолютно задължително и целево необходимо.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на политиката. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна цел е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиката за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Последващата оценка на политиката за опазване на околната среда е

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

заклучителната фаза на интервенцията „Оценка“ от инструмента „Мониторинг“. Тя е процес и краен резултат от измерване на количествени и качествени характеристики на разработените документи и тяхното изпълнение на база предварително определени изисквания за постигане на определени резултати, за въздействия върху местните общности, за удовлетворяване потребности чрез специално събрана и анализирана информация.

Важно е да се подчертае, че последващата оценка трябва да е независима. Резултатите от нейното изпълнение са изходна база за разработване и структуриране на политиката в нейната следваща фаза или планов период. Основните компоненти на последваща оценка на общинската политика за опазване на околната среда са:

1. Преки резултати от провеждане на политиката за опазване на околната среда.

В рамките на самата последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, от субектите на вътрешния мониторинг се осъществяват бързи оценки на индикаторите, чрез метода „матрица на индикаторите“. Този метод сформира необходимата база данни за реална и обективна преценка степента на постигане на количествените цели от изпълнение на политиката. Наличието на попълнена матрица на индикаторите към датата на приключване изпълнението на политиката за опазване на околната среда се явява инструмент на последващата оценка, който дава рамката на обективното количествено оценяване на резултатите от провежданата политика и на прилаганите от нея инструменти.

2. Въздействие върху обекта на общинска политика за опазване на околната среда.

Като компонент на оценката, въздействието се отнася до обективни характеристики на обекта на политика за опазване на околната среда, от една страна и субективното възприятие на резултатите от изпълнението на политиката от страна на пряко заинтересованите страни. За измерване въздействието на политиката за опазване на околната среда се прилагат статистически и социологически инструменти, базирани на методите за мониторинг описани по-горе.

3. Причинно-следствени връзки между преките резултати и полученото въздействие, в т.ч. изводи и препоръки за формулиране на следваща фаза на политиката за опазване на околната среда. Причинно-следствената връзка може да бъде статистически значима или не. И в двата случая изводите са важни от гледна точка продължаващата фаза или период на изпълнение на политиката за опазване на околната среда и определянето на съответните показатели като значими и/или спомагателни в рамките на нейното планиране.

Последващата оценка, в този смисъл е и своеобразна подготовка за изпълнение на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

следващия етап на политиката, доколкото дори тя може да не е формулирана като изричен документ, обхватът и предметът на политиката не се променя.

В следващата таблица е представена взаимовръзката между съдържанието на трите термина - МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА:

МОНИТОРИНГ	КОНТРОЛ	ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА
<ul style="list-style-type: none"> • Текущо изпълнение • Фактори на вътрешната среда • Фактори на външната среда • Адаптивност на политиката 	<ul style="list-style-type: none"> • Законосъобразност на изпълнението • Целесъобразност на изпълнението 	<ul style="list-style-type: none"> • Краен резултат от изпълнение на политиката • Въздействие върху обекта на политиката

III. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА СИСТЕМАТА ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Въпреки голямото разнообразие от методи и подходи за реализация на дейностите по мониторинг на изпълнението на политики, всяка една система за мониторинг следва да съдържа няколко основни компонента:

1. Очаквани резултати

От особена важност за успешното и ефективно осъществяване на дейностите по мониторинг на изпълнението е ясното и прецизно дефиниране на очакваните резултати от изпълнението на конкретна политика за развитие. Органът отговорен за изпълнението на съответната политика следи, още на етап планиране, да дефинира ясно желаният ефект - очакваната промяна в екологичното състояние на територията (вкл. преки и косвени ефекти), в резултат на реализацията на конкретните дейности по изпълнение на политиките за развитие.

2. Ключови индикатори за мониторинг

За да се проследи напредъка по изпълнението на конкретната политика и постигането на дефинираните очаквани резултати следва да се разработи и приложи система за измерване на изпълнението въз основа на набор от ключови показатели/индикатори.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Заинтересованите страни (социални партньори, представители на местния бизнес, неправителствени организации, браншови организации и др.) би трябвало да участват в избора на показатели.

Индикаторите за наблюдение и оценка на реализацията общинската политика за опазване на околната среда следва да са формулирани най-малко в следните три категории:

- **Индикатори, произтичащи от очакваните резултати**, с които ще се измерват положителните изменения в средата с пряк принос за повишаване качеството на живот;
- **Индикатори, свързани с използваните ресурси**, при което се отчита синергичният ефект;
- **Индикатори, свързани с въздействието върху развитието на територията.**

Индикаторите следва да бъдат:

- ясно определени;
- възможно най-опростени;
- ограничени на брой;
- количествени (за измерване на ефикасността) или качествени (за измерване на динамичната устойчивост чрез оценка на нагласите и поведението);
- основаващи се на детайлизирани данни;
- определени с участието на заинтересованите страни.

3. Източници на информация, методи и периодичност на събиране на информация

Изборът на надеждни и добре анализирани индикатори следва да се основава на разнообразни източници. Системата за мониторинг на изпълнението следва да предоставя достатъчно изчерпателна информация относно конкретните източници на информация за проследяване на определените ключови индикатори, методите за събиране на информация, както и периодичност на събиране на информация за всеки един от дефинираните индикатори.

Източниците на информация следва да бъдат достоверни и да предоставят достатъчно количествени и качествени данни, позволяващи проследяване на изпълнението на конкретни дейности и постигане на дефинираните резултати. Събирането на данни и анализите трябва да се планират предварително. Във възможно най-голяма степен следва да се разчита на наличните източници, тъй като те най-лесно могат да бъдат включени в процеса по мониторинг и оценка.

Главното предизвикателство при мониторинга е да се събере, съхрани и използва информация, която служи за оценка на различни нива. В крайна сметка, мониторингът трябва да бъде многофункционален, така че информацията, генерирана на едно ниво, да бъде полезна и на други равнища след това.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

4. За осъществяване на мониторинга могат да използвани следните източници на информация (документи), които са разработени или се съхраняват в общината:

- Отчети за изпълнението на политиката за опазване на околната среда;
- Отчети за изпълнение на Общинската програма за опазване на околната среда;
- Оценки за изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда;
- Справки за реализирани проекти и инициативи, свързани с политиката за опазване на околната среда;
- Екологични оценки и ОВОС за обекти, дейности, инвестиции, планове и програми;
- Решения и Наредби на Общинския съвет по отношение на политиката за опазване на околната среда;
- Заповеди на кмета на общината, свързани с политиката за опазване на околната среда;
- Протоколи от заседания на постоянните комисии на Общинския съвет, на които са обсъждани въпроси, свързани с политиката за опазване на околната среда;
- Препоръки на експерти в Общинската администрация и външни експерти;
- Решения на Общинския съвет за приемане на общинския бюджет;
- Справки за изпълнението на общинския бюджет;
- Справки за състоянието и качеството на околната среда в общината за периода на оценката на политиката за опазване на околната среда;
- Годишна програма за управление и годишен отчет за дейността на Кмета.

5. Субекти на мониторинга и отговорности

Системата за мониторинг на изпълнението следва да дава изчерпателна информация относно субектите на мониторинга - органите/звената в съответната администрация, отговорни за организацията на процеса по наблюдение на изпълнението, както и ясно да дефинира конкретните отговорности, свързани с планирането, подготовката, събирането и анализ на информация и отчитането на предприетите мерки за наблюдение.

6. Предназначение на резултатите от проведения мониторинг

Мониторингът на изпълнението предоставя на органа, отговорен за реализацията на политиката за опазване на околната среда, достъп до своевременна информация за цялостния напредък по прилагането. Резултатите от мониторинга включват констатации, изводи, препоръки и поуки, извлечени от опита. Препоръките могат да бъдат използвани за вземане на информирани решения и усъвършенстване на цялостния процес по прилагане на политиката за опазване на околната среда.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Процесът на провеждане на мониторинг, наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда се базира на анализ и прилагане на 9-те принципа на стратегическото планиране на местно ниво, както следва:

Принцип 1: Единство и всеобхватност на обектите на мониторинг;

Принцип 2: Адекватност и уместност на политиката;

Принцип 3: Приложимост и общо въздействие на политиката;

Принцип 4: Ефективност и ефикасност на политиката;

Принцип 5: Финансово управление и контрол на политиката;

Принцип 6: Независимост и безпристрастност на субектите на мониторинг;

Принцип 7: Откритост, прозрачност и публичност;

Принцип 8: Ясни правила и процедури за провеждане на мониторинг и отчетност;

Принцип 9: Устойчивост, партньорство и взаимодействие с всички заинтересовани страни.

Настоящите Правила и методики са основни за процеса по планиране, програмиране, управление, ресурсно осигуряване, наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на стратегиите, плановете и програмите за провеждане на общинската политика за опазване на околната среда на Община Смядово.

V. ОБЕКТИ И СУБЕКТИ НА МОНИТОРИНГА

1. Обекти на мониторинга

Мониторингът, наблюдението, контрола и оценката на изпълнението се отнасят до следните ключови аспекти на политиката за опазване на околната среда:

а) **икономичност** на извършваните дейности по прилагане на оценяваната политика от съответният орган или звено в рамките на администрацията в съответствие с добрите административни принципи и управленски практики;

б) **ефикасност** на използването на финансовите, човешките, техническите и други ресурси, включително оценяване на мерките за изпълнение на мониторинга и прилаганите процедури за преодоляване на констатирани недостатъци;

в) **ефективност** по отношение постигането на целите на политиката, а също и оценка на действителните резултати и въздействия в сравнение с очакваните.

2. Субекти на мониторинга

Субектите на мониторинга на изпълнението на политиката за опазване на околната среда са:

15

Този документ е създаден в рамките на проект „Добро управление и ефективни политики в Общинска администрация Смядово“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-49 от 12.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- а) Кметът на общината;
- б) Общински съвет;
- в) Представители на общинска администрация и съответните звена (отдели, дирекции) пряко отговорни за прилагането на оценяваната политика;
- г) Представители на специализирани звена за извършване на вътрешен мониторинг и контрол на дейностите по изпълнение на местните политики за развитие и в частност на политиката за опазване на околната среда;
- д) Представители на местното население и структури на гражданското общество, бизнеса и др. в качеството им на заинтересовани страни;
- е) Външни организации/оценители/експерти/консултанти - в случаите, когато провеждането на мониторинг и оценка на изпълнението се възлага на независими експертни екипи.

VI. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ПРОВЕДЕНО ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ

Партньорството предполага "възможно най-широки консултации сред всички съответни институции - регионалните и местните власти, други компетентни органи, икономически и социални партньори и граждани, защото всички солидарно са отговорни за прилагането и изпълнението на политиката за опазване на околната среда."

Принципът за партньорство и овластяване е основен базов елемент в хоризонталните политики на ЕС. Никой друг принцип не би могъл да бъде приложен на практика и обществено контролиран без залагането на механизми за консултиране и участие на всички заинтересовани страни в процесите на планиране и изготвяне на политики.

Препоръчва се ефективното партньорство, което изисква ранно включване на партньорите в подготовката на програмите, бюджетирането, управлението, наблюдението и оценката на политиката. Опитът показва, че инвестирането в разширено участие на един ранен етап от цикъла на програмиране се изплаща чрез по-благоклонното приемане и подкрепа от страна на партньорите на по-късен етап. Координираният принос на всеки от партньорите на всички равнища е необходим и полезен, тъй като засилва единодушното приемане на предложените мерки. Координацията е ключов момент за ефективността, тъй като ангажиментът трябва да бъде поддържан, а приносът на различните страни - организиран.

Много е важно, ако е възможно, да се ангажират правилните партньори за съответната работа в точното време от самото начало на процеса на планиране. Тук трябва да се подчертае

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

приемствеността на представителството на партньорите. Важно е да се ангажират местни партньори, за да се разработят документи, които отговарят на местните нужди и са по-широко приети на местно ниво.

Съществуват няколко принципни начина на включване на заинтересованите страни:

1. Предоставяне на информация - заинтересованите страни получават информация за това, което вече е решено и планирано, за политики и програми, които вече са факт.
2. Консултации - заинтересованите страни се консултират за бъдещи политики и програми. При консултациите не се поема ангажимент мненията и становищата на заинтересованите страни да бъдат взети под внимание.
3. Функционално участие или сътрудничество - заинтересованите страни са насърчавани да сътрудничат с оглед постигане на целите на политиката.
4. Интерактивно участие или упълномощаване - заинтересованите страни създават съдружия и партньорства с вземащите решения и провеждащите политиката или програмата още на ранните етапи от подготовката и разработването им, както и през целия период на тяхното осъществяване, мониторинг и оценка. Така се извършват прехвърляне на част от контрола върху вземането на решения и използването на ресурсите към заинтересованите страни, както и споделяне с тях на отговорността за резултатите от политиката.
5. Участие по инициатива на самите заинтересовани страни, когато те самите проявяват инициатива да бъдат включени в осъществяването, мониторинга и оценката на политиката.

Възможностите за такова участие до голяма степен зависят от това, до каква степен политиката създава благоприятни условия и предпоставки за разгръщане на самоинициатива, както и от волята на вземащите решения и носещите отговорност за реализация на политиката.

Приетата на четвъртата среща на министрите на околната среда “Конвенцията за достъп до информация, участие на обществеността при вземането на управленски решения, и достъп до правосъдие по екологични въпроси”, се счита за много важна по отношение на въвлечането на заинтересованите страни в разработването на програми за опазване на околната среда, въвеждайки процедури за участието на обществеността при взимането на решения свързани със специфични дейности, планове, програми, политики, наредби и други правни инструменти. Тази Конвенция приема унифицирани стандарти за въвлечане на гражданите в процеса на взимане на решения и постановява че подобряването на достъпа до информация и участието на обществеността във взимането на решения означава по-правилни решения в областта на околната среда и по голяма обществена ангажираност.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Съгласно българската Конституция (Чл.55), гражданите имат право на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и норми, като са длъжни да я опазват, а Законът за допитване до народа определя формите за пряко участие на гражданите в местното самоуправление. Прилага се и Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

Във връзка с промените в българското законодателство, някои общински служители започнаха да прилагат различен подход при вземането на решения. Те канят различни страни, които са заинтересовани от даден въпрос да седнат заедно на масата на преговорите и съвместно да решат какъв да е начинът на действие. Тези служители разбират, че обхвата на екологичните проблеми и тяхното правилно решаване изискват всяка от заинтересованите страни да поеме своята отговорност при решаването им.

Това, обаче, може да се реализира само, ако гражданите и представителите на заинтересованите групи участват в процесите на взимане на решения от самото начало, като по този начин те се чувстват задължени да изпълнят поетите ангажименти.

СТЪПКИ ЗА ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

1. Определяне на заинтересованите страни
2. Определяне функциите на бъдещата работна група
3. Информирание на обществеността
4. Привличане на заинтересованите страни за участие
5. Формиране на Работна група за координиране на разработването на общинската програма за опазване на околната среда

Заинтересована страна:

Всяко лице или група във или извън организацията, които зависят от нея, имат претенции по отношение на вниманието и ресурсите ѝ, засегнати са от резултатите от дейността на организацията или от които организацията зависи.

Повечето обществени организации и в частност общинската администрация са свързани с много лица или групи, които имат роля в създаването и реализацията на общинската програма за опазване на околната среда и хранят очаквания по отношение на нея. В много отношения успехът или провалът на програмата се определят от това доколко заинтересованите страни са удовлетворени от нея.

Анализът на заинтересованите страни може да обхване четири въпроса:

1. Кои са заинтересованите страни?

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

2. **Какви очаквания имат те по отношение на общинската програма за опазване на околната среда?**
3. Какъв е вероятният ефект от планираните решения върху заинтересованите страни?
4. Какъв може да бъде уникалният принос на всяка една от заинтересованите страни към процеса на създаване и реализиране на общинската програма за опазване на околната среда?

В зависимост от големината и социално-икономическата структура на общината, в която се разработва програмата списъкът на заинтересованите страни ще бъде различен. Процесът на определяне на заинтересованите страни може да включи обсъждане на следните потенциални групи:

А/ Органи на местното самоуправление

Въз основа на Закона за опазване на околната среда и Законът за местното самоуправление основната отговорност при разработването на ОПООС се поема от органите за местно самоуправление. Ангажирането на местната администрация се счита за важна предпоставка за правилното разработване на програмата и поемането на отговорността за нейното изпълнение.

В зависимост от размера на общината, конкретните екологични проблеми и структурата на общинската администрация съставът на екипа, който трябва да бъде въввлечен в работата по общинската програма ще е различен. Първата задача е да бъдат определени експертите, които трябва да бъдат въввлечени в процеса на планиране, като например:

- Представител на Общинския съвет
- Кмет или заместник кмет
- Специалисти за опазване на околната среда
- Финансови експерти
- Специалисти в определени области
- Други

Екологът на общината естествено може да се счита за главното отговорно лице за разработването, а след това и за изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда. Много често общинските администрации, особено в по-малките населени места нямат такава отделна длъжност. За това е необходимо да се намери подходящ експерт, който да координира дейностите по разработването на програмата и да инициира процеса.

Например:

Една общинска програма за опазване на околната среда, целяща намаляване на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

замърсяването на въздуха чрез въвеждането на нова транспортна схема, очевидно не би могла да бъде изпълнена без участието на специалист по транспорта.

Какъвто и план да се разработи той никога не би бил реализиран, ако не се осигурят необходимите финансови средства. Очевидно, специалист от отдел “Финанси” трябва да вземе активно участие в това начинание.

Общинската администрация работи въз основа на решенията взети от Общинския съвет. Една прекрасна програма за опазване на околната среда, включваща много добра обосновка на средствата необходими за нейната реализация, може да си остане недокосната, ако общинските съветници преценят, че приоритетите на общината в момента са различни. Ето защо, въвличането на представител на общинския съвет в цялостния процес на планиране може да се окаже жизнено важно за реализацията на усилията.

Б/ Държавни институции

Държавните институции са основните източници на информация, притежаващи база данни за компонентите на околната среда, а една общинска програма за опазване на околната среда се основава преди всичко на анализа на сегашното състояние на средата. Включването на експерти от държавните институции при разработването на ОПООС е много важно за събирането и правилното обработване на информацията, като е желателно да се поканят специалисти не само от общината, но и от региона.

Една общинска програма за опазване на околната среда трябва да бъде в съгласие с националната политика, за да може да получи подкрепа, включително и финансова, от съответните институции.

Възможни партньори в нейното разработване са:

- Представител на РИОСВ
- Представител на РЗИ
- Представител на бюро по труда
- Други институции/Басейнова дирекция - управление на води и др.

В/ Бизнес структури

Държавни или частни предприятия /промишлени, селскостопански или търговски/ на територията на една община са основните структури, върху които ще окаже влияние програмата за опазване на околната среда. Изграждането на партньорство с тях е от първостепенно значение за успеха на една програма, тъй като те са основните източници на доходи за населението, а същевременно много от тях се явяват основните замърсители на околната среда в дадена община.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Често стриктните изисквания за опазване на околната среда влизат в конфликт със стремежа за по-добри доходи и в този случай общината трябва да използва гъвкави механизми и компромиси за решаване на проблема. Договарянето на взаимноизгодни условия за намаляване на замърсяването често се оказва далеч по-ефективен начин за постигане на целите на програмата за опазване на околната среда отколкото прилагане на механизмите на санкциите и глобите. Не трябва да се забравя, че общинската администрация е отговорна за целия комплекс от условия, определящи благосъстоянието на нейното население.

В същото време благосъстоянието на всяко предприятие зависи от наличието на природни ресурси. Някои бизнеси се развиват благодарение на наличието на чиста околна среда. Задачата на една общинска програма за опазване на околната среда е да постави рамките, в които развитието ще е съобразено с екологосъобразното използване на природните ресурси.

Например:

Местната фирма за туризъм не би могла да просъществува, ако пътищата са твърде лоши и не позволяват достъпа на голям поток туристи до населеното място. Такива предприятия могат да бъдат не само партньори, но и еднакво заинтересовани страни да инвестират в подобряване на качеството на околната среда в общината. Също така те трябва да са наясно до каква степен могат да натоварват местния ресурс /напр., плажовете/, така че да се осигури дългосрочен просперитет на техния бизнес. Не бива да се забравя, че успешното развитие на бизнеса в една община е начинът тя да се превърне в привлекателно място за живот.

Г/ Предприятия в сферата на обществените услуги

Тук влизат всички онези предприятия, които са ангажирани в поддържането на доброто състояние на околната среда в дейностите по:

- водоснабдяване и канализация;
- пречистване на отпадъчни води;
- пречистване на питейни води;
- битово комунални стопанства;
- топлофикация;
- обществен транспорт;
- озеленяване;
- поддържане на паркове и градини;
- паркинги и гаражи;
- и други

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Участието на представителите на тези предприятия в разработването на общинската програма за опазване на околната среда е от изключителна важност, тъй като техните услуги се заплащат от общинския бюджет и една неправилно решение на определен проблем може да доведе до съществени утежнения на бюджета.

Например:

Едно логично решение на проблема с недостига на питейна вода е изграждането на ново водохващане. Управителят на ВиК, обаче, би могъл да ни каже, че 30% от питейната вода се ползва за промишлени нужди, а общите загуби във водоснабдителната мрежа надвишават 50%. Очевидно намаляването на потреблението на питейна вода от предприятията, както и реконструкция на водоснабдителната система биха били далеч по-ефективни и евтини решения на проблема.

Д/ Неправителствени организации и обществени групи

Групата на неправителствените организации /или обществените групи, които не са формално регистрирани/ е много разнообразна – от ученическите клубове на природолюбителя, през множеството сдружения, асоциации и фондации до професионалните съюзи. Неправителствените организации са изразители на обществените интереси. Те са една от най-характерните черти на гражданското общество, което се изгражда в момента в страната ни. Въвличането им в процеса на разработване на общинската програма за опазване на околната среда е гарант, че дейностите, които ще залегнат в нея ще отразяват приоритетите на общността. Партньорството с неправителствените организации е най-добрия, а често е най-евтиния, начин да представим дейността на общинската администрация на широката общественост. Първо, хората са склонни да вярват повече на информацията предоставена от тези организации, отколкото на информацията излъчена от общинската администрация, след като са създадени от самите граждани да защитават техните интереси. Второ, тези организации често разполагат със значителен брой доброволци, които могат да спестят много средства, например, за разлепване на афиши, разпространение на листовки и др.

От друга страна партньорството с НПО е най-добрият начин да се избегнат излишни проблеми в прилагането на някои дейности, които могат да не са популярни сред обществеността. Игнорирането на НПО и ограничаването на потока на информация към тях може да доведе до грешно разбиране за определен конкретен проект. Мобилизирането на възможностите на организациите за спирането му може да се окаже фатално за неговото реализиране.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

При определянето на списъка на НПО, които да бъдат поканени за участие в разработването на общинска програма за опазване на околната среда могат да бъдат включени организации, които са създадени на местно ниво, както и клоновете на национални организации на територията на общината, работещи в следните области:

- Екологична
- Социална
- Опазване на здравето на населението
- По проблемите на малцинствата
- Обучение

Е/ Медиите

Методите за информиране на широката общественост за дейността на общинската администрация са много и разнообразни. Те варират от обновяването на информацията на общинското табло, през раздаването на листовки в училищата до провеждането на обществени срещи. Един от най-ефективните методи за информирането на гражданите са медиите.

От своя страна представители на медиите имат голям интерес да бъдат в тесни контакти с общинските служители, което ще им позволи да се изявят чрез наличието на “гореща” информация на право от общественото управление. В днешните условия на пазарна икономика и голяма конкуренция това е много важно, както и способността да се разбират определени проблеми на по-високо ниво от това на общата култура. Перспективните журналисти вече се стремят да се специализират в една или друга сфера, което ще ги направи търсени в бъдеще. Ето защо е много важно внимателно да се проучат журналистите, които се интересуват от темата за опазване на околната среда и да се привлекат тези от тях, които осъзнават перспективността от участието в процеса на разработване на програмата.

Необходимо е да се намери онзи оптимален баланс между платената и неплатената услуга на медиите, който ще осигури постигането на целите на общината.

Предложения от проведено обществено консултиране

В община Смядово е проведено анкетно проучване сред 40 граждани и служители на Общинската администрация по различни теми, част от които са свързани с политиката за регионално и местно развитие. Анкетата беше публикувана на сайта на Община Смядово и разпространена чрез Центъра за информация и услуги в сградата на Общината. Проведен е и Обществен форум за консултиране на общинските политики.

Според 50% от анкетиранияте политики в Община Смядово се определят най-вече от

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Общинския съвет, а 25 % смятат че се определят от Държавата. Около 10% от анкетираните, считат че политиките се определят от Кмета, 10% отговарят че Община Смядово определя сама нейните политики, а 5% не могат да преценят.

На въпроса: „Как се определят общинските политики?“, 50% от анкетираните отговарят, че се определят чрез решения на Общинския съвет. Според 20% общинските политики се регламентират от националното законодателство в съответните области, 15% считат че определянето им зависи от общинските наредби, правилници, правила и др. Около 10% от участниците в проучването отговарят, че общинските политики се определят от планови и стратегически документи, а 5% смятат че заповедите на кмета определят политиките на Общината.

Според 70% от анкетираните, гражданите трябва да участват в процесите на формиране, мониторинг и контрол на изпълнението на общинските политики, 15% смятат за ненужно участието на гражданите в управлението на общината, а 15% не могат да преценят.

На въпроса: ”По какъв начин гражданите могат да участват в процесите на формиране, наблюдение и контрол на изпълнението на общинските политики?“, 15% от участниците в анкетата отговарят, че са нужни повече публични обсъждания, 10% считат, че е необходимо въвеждане на електронни административни услуги, като по този начин се улесни достъпа на гражданите до дейността на Общината. Според 5% от анкетираните, гражданите трябва да участват в сесиите на Общинския съвет и да изразяват мнението си открито.

Оценките дадени от анкетираните на провежданата от Община Смядово политика за опазване на околната среда са следните:

- Отлична – 10%
- Много добра – 40%
- Добра – 40%
- Незадоволителна – 10%

На база на анкетното проучване Община Смядово няма проблеми с политиката си за опазване на околната среда.

На въпроса: „Дали Община Смядово информира своевременно гражданите за формулираните политики?“, 85% са отговорили, че своевременно се получава информация за действията на Общината. Според 10% информацията не винаги се получава, а 5% от анкетираните смятат че гражданите не получават информация за действията на Общината.

Според 65% от анкетираните основният източник на информация за общинските политики

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

е интернет страницата на Община Смядово. Около 10% отговарят, че основния източник на информация е Общинския вестник, а 5 % считат медиите за основен източник на информация за общинските политики. Близко 5% от попълните анкетата, получават информацията от информационното табло в сградата на Общината, за други 5% основният информационен източник е Центърът за информация и услуги на гражданите. За 5% от анкетираните информация се получава основно от Общинското радио, а за други 5% тази информация се набавя от брошури и рекламни материали за дейностите на Общината.

По въпроса, за подобряване на общинската политика за опазване на околната среда, анкетираните са дали следните предложения:

- Обособяване на места за Строителни отпадъци – 15%
- Въвеждане на контейнери за разделно сметосъбиране – 10%
- Инфраструктурни подобрения на ВиК – 5%
- Оползотворяване на биоразградимите отпадъци – 5%
- Изграждане на водно – пречиствателни станции – 5%
- Проект „Зелена България” - 5%
- Анкетираните, които не са отговорили на този въпрос – 50%

Според 5% от анкетираните изпълнението на общинските политики трябва да се наблюдава от гражданите като се правят отчетни събрания пред тях. Други 5% от попълните анкетата считат за достатъчно наблюдението от Общинския съвет, Общинската администрация и Кмета. Обновяването на информацията в сайта на Общината е достатъчно според 5% от анкетираните, според други 5% - дейността на Общината може да се наблюдава чрез местното радио. Около 80% от анкетираните не са дали отговор на този въпрос.

На въпроса: „За кои политики, теми и области, Общината трябва да се допитва до гражданите?”, 20 % от анкетираните отговарят, че за всички политики, теми и области преди формулирането им, Общината трябва да се интересува от мнението на гражданите. Според 5% от участниците в анкетата, Общината трябва да се допитва до гражданите само за политиката в областта на околната среда. Други 5% смятат, че Общината трябва да се допитва до гражданите за изготвянето на Общинския план за развитие, а 70% нямат мнение по този въпрос.

На въпроса: „Коя е най – приоритетната политика за Община Смядово?”, анкетираните са дали следните отговори:

- Социалната политика – 40%;
- Политиката за регионално и местно развитие – 5%;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Анкетирани, които не са отговорили на този въпрос – 55%

На въпроса: „Какво е първото нещо, което ще направят ако са за един ден Кмет на общината?“, анкетирани отговарят: 5% отговарят, че за един ден нищо не може да се направи, други 5% ще създадат извънкласни занимания за децата в подрастваща възраст. а 90% не са дали отговор.

Развитието на гражданското общество предполага даване на възможности за участие както на отделни граждани, а така също и на техни сдружение и представители в обсъждането на проблемите и насоките за развитие на местните политики. От друга страна, чрез това участие се гарантира наличието на коректив на административните решения и повишаване на равнището на прозрачност на взетите решения относно приоритетите в политиките и техните реализации.

Механизмите за гражданско участие на практика се прилагат чрез три основни инструмента за осъществяване на партньорства:

- **Информирание – еднопосочни информационни потоци**, при които местните власти изготвят и предоставят информация, предназначена за гражданите и техните организации. Осъществява се чрез официални документи; пресконференции, радио и телевизионни предавания, създаването на електронни страници и уеб базирани канали на информация; отговори на въпросници и проучвания, безплатни телефони за „горещи линии“ и др.

- **Консултиране – двупосочна връзка**, при която гражданските организации осъществяват обмен на информация с държавните институции. Консултациите включват оценки на бенефициентите, събиране на обратна информация и отзиви, срещи в общината, фокус групи, конференции, кръгли маси, обсъждания и др. форми.

- **Ангажиране или активно участие – връзка, основаваща се на партньорство с местните органи**, при което гражданите и техните организации вземат активно участие в процеса на разработване на конкретни дейности и политики. При него се признава ролята на гражданите в процеса на предлагане на варианти, въпреки че отговорността за окончателното решение или формулирането на дадена политика се поема от съответния компетентен орган.

Съществуват и форми на сътрудничество между местната власт и гражданските организации, при които контролът върху взетите решения е споделен. Споделеното при вземане на решения е полезно, когато познанията, капацитетът и опитът на външните участници са критични за постигането на целите на политиката. В тази ситуация са по-засилени тенденциите за отговорност при изпълнение на взетите решения, интереса от наблюдение на качеството на изпълнение на решенията, упражняването на контрол от различни заинтересовани страни,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

изграждането и прилагане на култура за отчетност и публичност на постигнатите резултати от местната власт.

Насоките за взаимодействие между местната власт и гражданските организации могат да се систематизират както следва:

- Съвместно разработване на цялостна политика на общината за опазване на околната среда, на определени свързани целеви политики и програми (например финансова политика, програма за управление на отпадъците, програма за опазване на околната среда в общината и др.), **както и на споразумения за съвместна дейност.**

- Въвличане на СГО в работата на комисиите към Общинския съвет, **излъчване на експерти от общинската администрация за съвместна работа със СГО.**

- Създаване на **групи за обществено наблюдение, оценка и контрол на проблемите**, групи за граждански диалог, **консултативни и обществени съвети към кмета**, мрежи и коалиции за партньорство и др.

- Изграждане на **временни, или постоянно действащи органи** за взаимодействие между Общински съвет, общинска администрация и СГО.

- Обединяване на усилията за финансиране на значими местни дейности.

- **Създаване на публичен регистър на СГО в общината**, който да отразява сферите им на дейност, осъществените партньорства и изпълняваните проекти.

Препоръчва се сформирание на представителна работна група от експерти от всички заинтересовани страни и организации и изграждане на експертен екип за мониторинг, които да подпомага администрацията на общината при организиране и провеждане на наблюдението и оценката на изпълнение на Общинската програма за опазване на околната среда.

Предложение за участници в работната група и експертния екип за мониторинг на изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда:

- **Представители на местната власт** – членове на Общински дирекции, които участват в ръководството и управлението на общински програми или подкрепят инициативата и изпълняват функцията на посредници при осъществяването на мониторинг на програми и проекти на европейско, национално и регионално ниво.

- **Представители на СГО** – НПО, читалища, пенсионерски клубове, училищни настоятелства, екологични организации и др.

- **Институциите** – представители на държавните институции и ведомства в територията на общината и областта, като експерти при организиране на процесите за

27

Този документ е създаден в рамките на проект „Добро управление и ефективни политики в Общинска администрация Смядово“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-49 от 12.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

набиране, организирането и анализирането на специализирани данни и информация и изготвянето на експертни становища по конкретни индикатори за мониторинг.

- **Представители на бизнеса** – участват като партньор на гражданското общество, който осигурява експертна оценка, финансова и логистична подкрепа.
- **Медиите** – имат ключовата роля при популяризиране на инициативите и посредничат при диалога със широката общественост в процеса на мониторинг.
- **Експерти** – независими експерти, привлечени с цел изготвянето на адекватни становища и заключения по конкретните проблеми.

Взаимодействието между местната власт, бизнеса и гражданските организации при разработване на политики съдейства за изграждане и развитие на местни партньорства и капацитет, тъй като постигането на консенсус по приоритетите на политиката е от особено значение за получаване подкрепата на общината при кандидатстване на неправителствените организации и фирми с проекти. Възможността за участието на представителите на бизнеса, неправителствените организации и бизнеса в откритите заседания на Общинския съвет е необходимо условие за продължаване на съвместната работа по прилагане на политиката, осъществяването на мониторинг и граждански контрол при оценяване на резултатите от различните политики.

VII. ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. ПРАВИЛА

Правилата, по които се осъществява процесът на управление (мониторинг, контрол и последваща оценка) на политиката за опазване на околната среда се състои от пет важни стъпки и измерения:

- а/ Задълбочено запознаване с проблема = стратегическо планиране;
- б/ Формулиране на правилни решения = разработване на политики;
- в/ Реализиране на решенията = прилагане на политики;
- г/ Проверка на прилагането и оценка на процесите = мониторинг/наблюдение и оценка;
- д/ Предприемане на последващи - коригиращи и превантивни действия = контрол и подобряване на процесите.

Правилата за осъществяването на мониторинга като процес, включват следните стъпки:

28

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Подготовка;
- Събиране на информация;
- Анализирание на информацията;
- Определяне на силните и слабите страни, съответните възможности и заплахи;
- Изготвяне на мониторингов доклад;
- Връчване на мониторинговия доклад;
- Изготвяне на обобщен доклад от Кмета на общината до Общинския съвет, съдържащ и проект на план на действия за изпълнение на мерките, заложи в мониторинговия доклад;
- Одобряване на обобщения доклад с решение на Общинския съвет.

Процесът на осъществяване на мониторинга, контрола и последващата оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго/и длъжностно/и лице/а.

2. МЕТОДИКИ

Методите за осъществяване на мониторинг са представени в следната таблица:

КОЛИЧЕСТВЕНИ	КАЧЕСТВЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Матрица на индикаторите • Допитване • Анализ на съдържанието • Вторичен анализ на данни • Факторен анализ 	<ul style="list-style-type: none"> • Социален експеримент • Дълбочинни интервюта • Дискусии във фокус групи • Проективни и ролеви методи • Наблюдение

Ще разгледаме само основните принципи на различните методи, без детайлно да се описва тяхната технология и вариации.

Групата на **количествените методи** е съставена от следните видове методи:

- **Матрица на индикаторите.**

Той е ключов по отношение мониторинга и последващата оценка на политиките. Разработва се Матрица на индикаторите с цел се избегне разминаването между косвеното

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

въздействие на инструментите на политиката и необходимостта от обективизиране на тяхното въздействие. Тя представлява таблица, в която се представят показатели, върху които общинската администрация въздейства пряко - **индикатори за продукт** и показатели, които еднозначно описват (характеризират) обекта на въздействие на политиката - **индикатори за въздействие**.

- Всеки индикатор за продукт се характеризира със своята мерна единица, начална и целева стойност. В таблицата се попълват хронологично и регулярно постигнатите стойности на индикатора, като регулярността на попълване се определя съобразно естеството и срока на конкретната политика. По този начин, в хода на изпълнение на политиката се създава актуална и коректна база данни от индикатори, която позволява да се провери: хода на изпълнение на политиката, конкретни количествени постигнати резултати и степен на тяхното въздействие върху обекта на политиката (т.е. какви промени са постигнати - обективно и количествено измеримо). В случай, че постигнатите целеви стойности на индикаторите за продукт не водят до резултат на въздействие се оценяват факторите с външно влияние и се предприемат мерки за корекция на инструментите на политиката или самата матрица на индикаторите.

- Най-разпространеният количествен метод за събиране на информация е **допитването**. То може да бъде изчерпателно или извадково в зависимост от това, дали се достига до всички единици от дадена съвкупност, или е подбрана само част от тях. Обособени единици на изследването могат да бъдат не само отделни лица, но и различни социални обекти, обединени от някакъв общ признак - домакинства, училища, болници, общини и др. Пълното множество от такива единици се нарича генерална съвкупност. Когато броят на единиците в генералната съвкупност е твърде голям, за да бъдат обхванати всички, се избира една част от тях (т.нар. извадка) за участие в допитването. Начинът, по който се определя тази част, се нарича метод на подбор.

- **Анализ на съдържанието**. При този метод се изучават мнения, нагласи, позиции, които вече са отразени върху текст, визуален или аудиоматериал. Например, ако е необходимо да се проследят обществените настроения по даден въпрос в определен период, предшестваш събирането на информация, възможно е да се направи анализ на съдържанието на материалите в местната преса (информации, анализи, коментари, снимки и др.), засягащи съответния проблем. Този метод проучва структурата на комуникацията, стремейки се да даде отговор на пет основни въпроса: кой съобщава нещо, какво е съобщението, към кого е отправено то, как и с какъв ефект е разпространено.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Вторичен анализ на данни.** При него са събират данни за вече отминал период, необходима е предварителна информация, за да се осъществи оценката или няма достатъчно време и/или възможност да се провежда самостоятелно изследване за събиране на нова информация, могат да се потърсят статистическа информация или данни от вече проведени изследвания. Тази информация се анализира отново от гледна точка на актуалния изследователски проблем и ако е необходимо и възможно, данните от наличните проучвания се подлагат на вторична статистическа обработка. Това дава възможност да се проследят мненията и нагласите на онези специфични групи, които са обект на конкретната оценка.

- **Факторен анализ.** Представява идентификация на основните фактори с най-висока степен на въздействие върху обектите на общинската политика. Измерването на степента на въздействие се реализира посредством иконометрични и социологически методи, съобразени с естеството на политиката и нейният обхват, като в резултат от неговото изпълнение се формира набор от външни фактори с най-висока емпирично изведена стойност на въздействието си върху обектите на съответната политика. В хода на изпълнение на тази политика външните фактори се наблюдават и при необходимост (съществено изменение в текущата стойност на някой от тях) се предприемат мерки за адаптиране на инструментите на политиката към тези външни промени.

- **Социален експеримент.** Използва се в редки случаи и се отнася до реализирането на единични проекти и прилагането на пилотни инструменти, с цел да се въведат добри практики. Социалният експеримент има основна роля в намиране на баланса между разходвани ресурси и постигнат резултат. Той се прилага в случаите в които положителният резултат е еднозначен и безспорен, но масовото прилагане на съответната практика е с висока разходна норма.

Групата на **качествените методи** е съставена от следните видове методи:

- **Дълбочинни интервюта** - метод на проучване при който се идентифицират основни проблеми и причинно-следствени връзки, както и възможни подобрения. Дълбочинните интервюта са техника за качествени проучвания, при която се провежда разговор между изследователско лица и изследвано лице в рамките на половин до един час. Изключително подходящо е прилагането на метода при проучвания в области и тематика изискващи задълбочено обсъждане, или извличане на информация от експерти, както и при изследване на лица, които поради общественото си положение или разбираня не биха присъствали на други изследвания. Обикновено се прилагат при изследване на стандартни въпроси. В сценария се планират темите на разговора и някои водещи въпроси с или без предварително приготвен сценарий.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Дискусии във фокус групи** - структурирани или модерирани срещи на заинтересовани лица в обхвата на съответната политика (обикновено до 10-12 души), при които се идентифицират основни проблеми и причинно-следствени връзки, както и възможни подобрения под формата на свободен разговор. Изключително подходящо е прилагането на метода при проучвания в области и тематика изискващи задълбочено обсъждане и генериране на идеи и мнения. Резултатите обикновено не са представителни но са достатъчно задълбочени и дават възможност за формиране на основни хипотези.
- **Проеktivни и ролеви методи.** Представяват структурирани или модерирани срещи на заинтересовани лица в обхвата на съответната политика. Всяка група лица се поставят в определена ситуация изискваща взимане на решения, като на обсъждане се поставят отделни елементи от провежданата политика, а на участниците се поставя конкретна задача. Метода е близък до разработването на казус при който се формират групи с различни интереси, затова е подходящ за формиране обективен баланс на интересите при реализиране на политики.
- **Наблюдение чрез участие (включено наблюдение).** Методът се състои във формирането на работна група за наблюдение въздействието на определената политика, преди всичко ориентирана към социалните проявления и резултати от изпълнение на политиката. Групата се състои от заинтересовани лица и експерти в съответната социална сфера, като присъствието на социален антрополог или аналогичен специалист е препоръчително. Методът е ориентиран към наблюдение процеса на въздействие и/или идентификация на проблеми и нужди от процесен тип. Конкретното прилагане се определя в зависимост от характеристиките на изследваната политика. Броя на експертните участници в групата за наблюдение следва да е преобладаващ. Целта на метода е да се възприема мнението на заинтересованите страни, но нейната работа е ориентирана към получаване на независима оценка за наблюдаваните обекти.

VIII. ПРОЦЕДУРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ОПООС)

Общинската програма за опазване на околната среда се разработва в съответствие с чл.79 от Закона за опазване на околната среда. Тя е ключов документ, който дефинира политиката за опазване на околната среда в общината.

Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

съответната община в съответствие с указания на министъра на околната среда и водите. Програмите обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмите чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмите за опазване на околната среда се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

Програмите се приемат от Общинския съвет, който контролира изпълнението им.

Кметът на общината ежегодно внася в Общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетите се представят за информация и в РИОСВ за съответната територия.

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- Да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал.
- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване
- Да открие приоритетите в разглежданата област
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на найприоритетните проблеми.

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя може периодично да бъде допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

Избраният подход за разработването на програмата следва да съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методични указания. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализи и др. методи.

2. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОПООС

Наблюдението и оценката на ОПООС, като неделима част от политиката за опазване на околната среда се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на екологичното развитие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на всички документи, които допринасят за екологичното развитие и опазването на околната среда в община Смядово.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране в областта на екологията, управлението на отпадъците, опазване на зелената система и околната среда.

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на ОПООС.

Системата за наблюдение на ОПООС обхваща:

- източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
- индикаторите за наблюдение;
- органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Наблюдението на изпълнението на ОПООС се извършва въз основа на данни на РИОСВ, РЗИ, Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията по заетостта, на Басейнова дирекция, ВиК, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Орган за наблюдение на ОПООС е Общинският съвет.

В процеса на наблюдение на изпълнението на ОПООС, Общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинската политика за опазване на околната среда.

Общинският съвет като орган за наблюдение на изпълнението на ОПООС има следните задължения:

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за опазване на околната среда и екологично развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки и опазването на околната среда;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на политиката за опазване на околната среда;
- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на национални, регионални и местни програми и стратегии за екологично развитие и опазване на околната среда;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на политиката за опазване на околната среда.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ОПООС, като за резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата се разработва годишен отчет.

3. ОТЧЕТИ ЗА ОЦЕНКА НА ОПООС

Годишният отчет за наблюдението на изпълнението на **ОПООС** се **изготвя по определен от Кмета на общината ред** и се одобрява от Общинския съвет по негово предложение. Годишният отчет за наблюдението на изпълнението на ОПООС се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от Общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Копие от годишните отчети за наблюдението на изпълнението на ОПООС се изпращат до териториалната РИОСВ.

Препоръчително е да се изработи структура на годишните отчети за наблюдение на ОПООС, която да се одобри от Кмета на общината и да се използва за целия период на наблюдение изпълнение на документа. Този подход улеснява подготовката на анализи и оценки на изпълнението на ОПООС за определен период с цел упражняване на контрол от страна на общинския съвет и гражданските структури и предприемане на коригиращи и/или превантивни действия.

Годишните отчети за наблюдението на изпълнението на ОПООС осигуряват информация за изготвяне на последващата (окончателната) оценка за тяхното изпълнение.

Докладите за последващи оценки предоставят информация за:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за екологичното развитие на общината;
- възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;
- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на ОПООС за следващия период на действие и др.

4. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ ЗА ОЦЕНКА НА ОПООС

Оценката на изпълнението на ОПООС се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. На база на извършената оценка могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на ОПООС, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

ОБХВАТ НА ТЕХНИЧЕСКИТЕ ДАННИ ПО СЕКТОРИ:

Въздух:

- Състояние на качеството на въздуха /емисии/ по видове замърсители - сравнение с пределно-допустимите норми; В случаите на констатирано наднормено замърсяване - честота; териториален обхват на замърсяването /на територията на цялата община, отделни , градове, котловини и т.н./
- За замърсяващите вещества, за които данните показват превишение над ПДК се идентифицират източниците на емисии - на територията на общината и извън територията на общината, в т.ч. и трансгранично. Данни за честотата на замърсяване от източниците - епизодично, постоянно и т.н.
- Където е възможно посочват се данни за причините за замърсяването за съответните източници на замърсяване / липса или лошо техническо състояние на пречиствателните съоръжения, използване на горива с високо съдържание на вредни вещества, многобройни източници на замърсяване от битово отопление през зимния сезон; липса на обходни пътища за транзитните селища и др./
- В случаите когато няма установено наднормено замърсяване на атмосферния въздух, това се отбелязва, но въпреки това се посочват източниците на емисии на територията на общината и евентуална заплахата от увеличаване на замърсяването в случай на разширяване на дадено

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

предприятие, промяна на дейността му, увеличаване на трафика на автомобилния транспорт/

- В случаите , когато липсват данни за да се констатира дали има или няма наднормено замърсяване, това се отбелязва. В тези случаи, особено когато има съмнение за наднормено замърсяване по нататък в програмата се набелязват мерки за получаване на необходимите данни.
- Показателят “неприятни миризми “, ако такива са констатирани, също се описват в този раздел - източници, причини и засегнато население, влияние на розата на ветровете.

Води

- Реки и езера на територията на общината - проектна категория, замърсяване над ПДК по видове замърсяващи вещества и показатели;
- Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал;
- Питейни води - количествени и качествени показатели;
- Водоснабдяване на населените места -
- Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейни водоизточници
- Източници на замърсяване - на територията на общината и извън територията на общината
- Причини за замърсяването от източниците на територията на общината /липса или лошо техническо състояние на пречиствателните съоръжения, само механично стъпало за пречистване, неспазване на технологичния режим/
- Степен на изграденост и състояние на канализационната система в населените места
- Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води - има ли изградени; ако да - степени на пречистване; необходимост от реконструкция, разширение; третиране на утайките от ПСОВ - как се извършва това; ако няма ПСОВ - попадат ли съответните населени места сред приоритетните за страната за изграждане на ПСОВ;
- - количествени и качествени показатели

Отпадъци

Подробно данните , необходими за анализа на средата в този сектор са посочени в Указанията за съставяне на общински програми за управление на отпадъците. Основните данни са:

- Генерирани видове отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени
- Начини на третиране, съоръжения, местонахождение на последните, обхванато население от организирано сметоизвозване и т.н.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината извън площадките на предприятията, местонахождение, площ, вид отпадък, рискове за човешкото здраве и околната среда и т.н.
- Предприятия за събиране на вторични суровини
- Риск за замърсяване на: водоизточници за питейно водоснабдяване, за водопой на животни, на водни обекти, за замърсяване на чувствителни екосистеми, за замърсяване на почви
- Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчета за отпадъци в населените места
- В случаите, когато общината има вече приета програма за управление на отпадъците, то данните /поне основните се вземат от нея и се актуализират при необходимост/

Почви и нарушени терени

- Замърсени почви с тежки, метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати ,други замърсители - собственост на земите, използване на тези земи, източници на замърсяване - проблеми; замърсяване на произвежданата селскостопанска продукция или рискове от такова замърсяване
- Заблатени почви, причини
- Ерозирали почви, причини
- Вкислени и засолени почви, причини
- Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи /водопроводи и др./

Защитени територии, гори и биоразнообразие

- Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.
- Защитени територии - вид, собственост, защитената територия само в обхвата на разглежданата община ли е или и в съседни общини; посещаемост; изходни туристически пунктове; доколко има туристически потенциал; ако няма посещаемост - причини; ;
- Защитени видове растения и животни
- Видове, обекти на ловен туризъм
- Билки с търговско значение, находища, използване

Шум

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Наднормено излъчване на шум в околната среда- рискови зони: жилищни, за отдых, учебни, болници, санаториуми и др. подобни
- Източници на шума
- Население, подложено на въздействие
- Предприети мерки

Зелени площи

- Зелени площи в населените места - кв.м. на жител; видове растителност и състояние; поддържани или изоставени са; проблеми; за по-големите населени места - разпределение по квартали; налични площи, определени по устройствените планове за зелени площи;
- Наличие на паркове за отдых извън населените места, статут, състояние, инфраструктура, посещаемост, осигуреност с транспорт

Избраните измерители за оценка на ОПООС ще изпълнят предназначението си само, ако се основават на точни данни. Тези данни трябва да бъдат абсолютно достоверни, за да може управленските решения да се основават на тенденциите, които показват измерителите. Тъй като измерителите се разработват, за да измерват тенденциите за постигането на дадена цел, те трябва да се основават на данни с определена периодичност. Например, ако индикаторът е “брой дни в годината с добро състояние на въздуха по всички показатели”, са необходими достоверни данни за състоянието на въздуха за всяка година. Базата данни, събрана на етапа “Анализ на средата”, може да служи за определяне на началната позиция за даден индикатор. Също така тя трябва да се анализира от гледна точка на това какви данни има възможност да се събират, за да се избегне предлагането на измерители, изискващи данни, които е много трудно, скъпо или дори невъзможно да се набавят.

Източниците на данни за измерителите трябва да използват точно определена научна методика, а качеството на данните трябва да бъде гарантирано от специална процедура, акредитирани лаборатории и т.н. В този смисъл подходящи източници на данни са акредитираните за извършване на екологичен мониторинг лаборатории.

На територията на Република България Националната система за екологичен мониторинг се управлява от Националния център по околна среда и устойчиво развитие при МОСВ и в него се намира пълната база данни за състоянието на околната среда. НЦОСУР издава годишните бюлетини за състоянието на околната среда. Подходящи са изданията на различните държавни институции оторизирани да събират и предоставят информация – Национален статистически

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

институт и издавания годишен бюлетин, Националният център за здравна информация, данни от Министерството на регионалното развитие и благоустройството и др.

В случаите, когато измерителите изискват наличие на данни, които не се събират от официалните институции, е необходимо да се разработи подход за набавянето им, който да отговаря на критериите за достоверност.

Например ако за Общината е невъзможно да се намерят данни за определен замърсител на водите, е необходимо да се определи точно графикът на пробовземанията и да се използва акредитирана лаборатория за извършването на мониторинга. В случаите, когато се налага разработването на собствена система за набиране на необходимите данни за определен измерител, е много важно да се оценят средствата, които трябва да се вложат за използването му и да се приемат онези измерители които са по възможностите на Общината.

Основните надеждни източници на информация за извършване на оценката са:

- Годишни отчети за изпълнение на ОПООС на общината от предходни години;
- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, съфинансирани от европейските фондове и др. донорски програми (МОСВ, ОПОС, ПУДООС, ИСУН);
- Въпросници и/или анкетни карти за анкетиране на членове на общинския съвет, общински експерти и гражданите в общината;
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи със социално-икономическите партньори на местно ниво и др. под, тематично свързани с реализацията на ОПООС;
- Работна статистика, работни документи и бележки, създадени от общинската администрация по време на изготвяне на ОПООС;
- Информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;
- Статистически данни, създавани и обработвани от Общината;
- Актуализация на ОПООС (ако има такава);
- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на общината;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро;
- Данни от Дирекция “Агростатистика” към Министерство на земеделието и горите;
- Данни от Регионалните инспекции по околна среда и води;
- Данни от Басейнови дирекции;
- Данни от Регионалната здравна инспекция;
- Данни от Регионалния инспекторат на МОН;
- Данни от Регионалното управление по горите или Държавното горско стопанство;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Данни от ВиК, Електроразпределителни дружества, Мобилни оператори и др.
- Секторни, местни, регионални, национални и оперативни стратегии и програми.

Мониторингът и оценката предполагат изследване на базисна изходна ситуация и проследяване с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на ОПООС. Това означава, че документът следва да съдържа индикатори и изходни данни за измерване на напредъка, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди въвеждането на новата политика. Съответно изследва се новата ситуация на базата на сравнение с изходната.

IX. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Индикаторите представляват количествено измерване на постиженията от дадена интервенция. В етапа на изпълнение на конкретната политика за опазване на околната среда, доброто количествено измерване служи като основа за осъществяване на ефективен мониторинг и оценка на постиженията и дава ясна представа на Общината какво трябва да се постигне. Следва да се има предвид, че при определени обстоятелства даден индикатор може да не е удачен избор за измерване на определена специфична цел, и трябва да се видоизмени.

В практиката се е наложило използването на следните видове индикатори за :

- > **Продукт (Out.put1)** - произхождащи от директното изпълнение на проекти и мерки;
- > **Резултат (Result)** - отнасят се до последващи промени и ефекти, които се реализират от постигнатите продуктови индикатори;
- > **Въздействие (Impact)** - оценяват дългосрочното влияние на изпълняваната политика, определят се на планово или програмно ниво (а не за изпълнени мерки).

Подборът на конкретните индикатори за извършване на мониторинг за постигането на целите на политиката/програмата да бъде съобразен и с някои важни изисквания, известни като RACER (Relevant (**подходящи**) - съобразени с целите, които трябва да бъдат постигнати; Accepted (**приети**) - да се ползват с доверие от използващите ги заинтересовани страни; Credible (**правдоподобни**) - да бъдат ясни за широката публика, без да се налага да бъдат подробно обяснявани; Easy (лесни) - за наблюдение, опростени и не изискващи много големи разходи; Robust (устойчиви) - на манипулации, регистриращи както положителните, така и отрицателните ефекти на оценяваната мярка.

При разработването на индикаторите трябва:

- Прецизно да се дефинират целите, чието постигане се оценява, а не с конкретните

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

индикатори. Валидността и приложимостта на индикаторите зависят от тяхната обвързаност с резултата, който трябва да се постигне.

- Резултатът да се измерва с балансиран набор от индикатори. Единичните индикатори рядко измерват задоволително оценявания резултат.
- Да се използват възможно най-опростени индикатори, не изискващи големи разходи за тяхното следене. Винаги е по-изгодно да се използва информация от вече съществуващи източници, отколкото да се събират нови данни.

Изборът на индикатори трябва да бъде съобразен с целите на политиката/програмата. Обикновено се разграничават три йерархично структурирани цели - общи, конкретни и оперативни. Индикаторите трябва да бъдат верифицирани спрямо целта, която се предполага, че обслужват, т.е. индикаторите трябва да позволяват да се измери до каква степен една политика е била правилно изпълнена и нейните цели са постигнати.

За да могат да послужат за мониторинг или оценка на въздействие на конкретна политика, индикаторите трябва да позволяват използване на достатъчно голяма база данни. Ето защо най-подходящо е да се използват показатели, включени в официалната статистическа информация, които се събират и изчисляват от РИОСВ, РЗИ, НСИ, Евростат, Агенция по заетостта и други институции.

Могат да се формулират няколко **обобщени методически съвета** за разработването на индикатори за оценка на политиката за опазване на околната среда:

1. Започва се с прецизно дефиниране на целите, чието постигане се оценява, а не с конкретните индикатори. Валидността и приложимостта на индикаторите зависят от тяхната обвързаност с резултата, който трябва да се постигне.
2. Измерва се резултата с балансиран набор от индикатори. Единичните индикатори рядко измерват задоволително оценявания резултат.
3. Трябва да се използват възможно най-опростени индикатори, не изискващи големи разходи за тяхното следене. Винаги е по-изгодно да се използва информация от вече съществуващи източници, отколкото да се събират нови данни.
4. Тестват се чувствителността на индикаторите спрямо промените, които трябва да бъдат извършени. Индикаторите трябва да могат да регистрират положителните и отрицателните резултати, настъпващи при реализацията на оценяваната програма.
5. Препоръчително е да се избягва създаването на погрешни стимули. Индикаторите трябва да стимулират постигането на желаните цели и резултати.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИЗМЕРИТЕЛИТЕ /ИНДИКАТОРИТЕ/

Много е трудно да се дадат точни рецепти за начина, по който се разработват измерителите, тъй като това е един процес, който изисква творчески подход от работната група. Избраните измерители за всяка ОПООС е необходимо да бъдат съобразени с особеностите на самата програма, за да подпомагат нейното изпълнение. В зависимост от поставените генерални и специфични цели в програмата работната група разработва набор от измерители за всяка специфична цел.

Някои принципи относно дългосрочните тенденции при различните типове измерители, свързани с околната среда, са:

- нивата на замърсяване трябва да са стабилни или да намаляват и то до нива, при които съществува допустимо въздействие върху ОС или човешкото здраве;
- нивото на консумирания ресурс за единица продукция трябва да е стабилно или да намалява;
- разходите за предотвратяване или контрол на замърсяването във връзка със стабилното качество на ОС трябва да са стабилни или да намаляват (с други думи, ако цената е нарастващо количество за поддържане на стабилно качество на ОС, това няма да е устойчиво в дългосрочен план);
- относителната цена за невъзстановимите ресурси трябва да бъде стабилна или да се увеличава за да стимулира съхранението и инвестициите в алтернативни източници;
- количеството на възстановимите ресурси трябва да е стабилно или да нараства (това означава, че не би трябвало да използваме ресурсите с по-голяма скорост, отколкото те могат да се заместят с нови - възобновяват).

Измерителите могат да бъдат избрани от вида натиск - състояние - реакция, международно възприета методика за определяне на индикатори в областта на околната среда.

Три са основните насоки за определяне на индикаторите от този тип:

- натиск - въздействието на замърсителите върху околната среда, водещо до промяна на състоянието;
- състояние - състоянието на околната среда по отношение на качеството и наличието на природни ресурси;
- реакция - мерките предприемани от властите и целевите групи за предотвратяване и намаляване замърсяването на околната среда;

При разработване на ОПООС, избраните измерители могат да бъдат:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Индикатори за натиск: емисиите във въздуха, водите, и почвата от различни източници на замърсяване /промишленост, автомобилен и воден транспорт, селско стопанство, домакинства и др./
- Индикатори за състояние - параметри, отразяващи качеството на въздуха, водите, почвите в дадената община /от Анализ на средата/
- Индикатори за реакция - усилията от страна на тези които осъществяват програмата при източниците на замърсяване: брой одобрени доклади за оценка на въздействието върху околната среда, брой ОДИТ-и на действащи промишлени предприятия, количество рециклирани отпадъци и др.

Изборът на такъв тип индикатори дава възможност да се следят и оценяват постигнатите резултати при изпълнението на програмата комплексно, анализирайки състоянието на околната среда, замърсяването от определени източници и прилагане на мерки за постигане на целите на програмата.

Такъв тип индикатори в България са разработени в Общата екологична програма на местната власт и промишлеността в Община Бургас в рамките на Българо-Холандския проект “Зеленият Бургас”, финансиран по програмата MATRA.

Всички измерители трябва да се използват и интерпретират внимателно. В идеалния случай, ако те са добре подбрани, ще се получи някакъв резонанс не само сред хората, които вземат управленски решения и експертите в областта на околната среда, но и от хората, занимаващи се с бизнес, местно управление и населението в даден регион изобщо. На практика това е трудно да се постигне затова работната група, която разработва измерителите, трябва да включи тези от тях, които биха предизвикали интерес сред определени групи или индивиди – бизнес, специалисти, планиращи на местно ниво, фермери, така че те да могат да видят влиянието върху техните собствени дейности.

Измерители за постигането на целите при разработването на ОПООС могат да бъдат:

- водопотреблението на глава от населението
- емисиите в резултат от замърсяване от местен замърсител
- количеството отпадъци, които се рециклират в общината
- брой дни в годината в които няма превишаване на концентрациите на замърсяване по определен показател над ПДК и др.

Примери:

Например измерител е “брой на дни в годината с добро състояние на въздуха”. За да се

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

развие такъв измерител ние се нуждаем от достоверни годишни данни, които биха дали броя дни за година, в които замърсяването на въздуха е под ПДК. Ако ние имаме такива данни, можем да наблюдаваме проблема със замърсяването на въздуха през времето (в този случай годишно). И ако използваме както данните от предходните години, така и данните за настоящото състояние, откриваме че “броят на дните с добро качество на въздуха за година” през 1994, 1995 и 1996 са били 70, 76 и 91. Тогава можем да направим заключението, че спрямо замърсяването на въздуха ситуацията става “по-устойчива” (т.е. се подобрява).

Един пример за избрани индикатори в съответствие с генералната и специфичните цели на разработена програма може да бъде :

Генерална стратегическа цел:

ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА ДА ЖИВЕЯТ В ОКОЛНА СРЕДА, КОЯТО НЕ ДОПУСКА РИСКОВЕ ЗА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

Специфични стратегически цели

А) Да се постигне качество на атмосферния въздух, който да отговаря на ПДК по всички показатели до 2020 г.

Индикатори:

- *Брой дни в годината с количества Pb под ПДК.*
- *Брой дни в годината с количества SOx под ПДК.*
- *Брой дни в годината с количества NOx под ПДК и т.н.*

Б) До 2020 г. всички жители в общината да имат постоянен достъп до минималното необходимо количество вода с необходимите качествени показатели.

Индикатори:

- *процент от населението включено към водоснабдителната система;*
- *брой дни в годината без режим на водата;*
- *брой измервания в годината на качеството на водата, които показват.*

В ОПООС са заложили конкретни индикатори, измерващи изпълнението на програмата, от една страна и на политиката за опазване на околната среда, от друга. В Общинския план за развитие на община Смядово за периода 2014-2020 г., също са заложили базови индикатори за мониторинг, наблюдавани и оценка, някои от които се отнасят директно за политиката за опазване на околната среда.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

постигане на желаните резултати и въздействие.

Избраните индикатори са:

- ✓ **Конкретни** – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- ✓ **Измерими** - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- ✓ **Достъпни** - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- ✓ **Адекватни** - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- ✓ **Обвързани са с времето** - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

За целите на отчитане изпълнението на ОПООС ще се използват следните видове индикатори:

- **Общи индикатори**
- **Специфични индикатори:**
 - индикатори за въздействие;
 - индикатори за резултат.

Общите индикатори отчитат приноса на община Смядово за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

ОБЩИ ИНДИКАТОРИ В ОПР, ОТНОСИМИ КЪМ ОПООС

Цели „20/20/20” по отношение на климата/енергията - **Съкращаване на емисиите на CO₂ (%)** – Източник: РИОСВ

Специфичните индикатори за въздействие и резултат са представени в таблицата по-долу.

Специфични индикатори за наблюдение и оценка на политиката за опазване на околната среда

ИНДИКАТОР	МЯРКА	ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ
Предоставени услуги/информация на граждани и юридически лица	Брой/година	Община Смядово
Внедрени управленски програми	Брой	Община Смядово
Брой променени, актуализирани и приложени общински политики	Брой	Община Смядово
Дял на средства за околна среда в общинския бюджет (годишно увеличение)	Процент	Община Смядово
Изградена ПСОВ	Брой	Община Смядово
Изградени нови и/или рехабилитирани канализационни и водоснабдителни мрежи	Км.	Община Смядово
Брой одобрени проекти, свързани с управлението на водите	Брой	Община Смядово Басейнова дирекция
Обхванатото население от системата за сметосъбиране и сметоизвозване	Процент	Община Смядово
Обхванатото население от системата за разделно събиране на отпадъците	Процент	Община Смядово
Брой одобрени проекти, свързани с управление на отпадъците	Брой	Община Смядово
Брой рекултивирани локални замърсявания и замърсени терени	Брой	Община Смядово
Брой разработени планове за управление на защитените територии и защитени зони от НАТУРА 2000	Брой	Община Смядово
Брой одобрени проекти, свързани с алтернативни форми на туризъм в сътрудничество със съседни общини или чуждестранни патрньори	Брой	Община Смядово
Обхват на сертифицирани гори в община Смядово	Процент	Община Смядово ДГС
Брой извършени обследвания за енергийна ефективност и въведени мерки	Брой	Община Смядово
Изградени информационни системи за околната среда	Брой	Община Смядово
Брой проведени обучителни кампании за опазване на околната среда	брой	Община Смядово
Публикации в информационния бюлетин и на сайта на Община Смядово за опазване на околната среда	Брой	Община Смядово
Брой местни жители участвали в обществени обсъждания на ОВОС и други политики свързани с опазване и управление на околната среда	Брой	Община Смядово
Проведени информационни кампании за населението на общината	Брой	Община Смядово
Брой екологични инициативи с участие (доброволно) на местното население	Брой	Община Смядово
Брой съвместно спечелени проекти със съседни общини и други заинтересовани страни	Брой	Община Смядово
Проекти за изграждане на екологосъобразна инфраструктура	Брой	Община Смядово
Проведени граждански инициативи за опазване на околната среда	Брой	Община Смядово
Намаляване на незаконни сметища	Процент	Община Смядово
Озеленени площи	Процент	Община Смядово
Укрепени свлачища	Процент	Община Смядово

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Х. ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на политиката за опазване на околната среда, определена с ОПООС се осъществява от Кмета на община Смядово и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции.

В процеса на наблюдение на изпълнението на тази политика следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред Общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на тази политика и плановия документ, който я определя.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на ОПООС и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно и екологично развитие. Местните органи на управление в община Смядово трябва да се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на ОПООС;
- Организиране на форуми и други събития в рамките на проекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;
- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;
- Своевременна информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на ОПООС.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

За подпомагане процеса на партньорското участие и за осигуряване на добър информационен поток могат да бъдат използвани следните инструменти:

- интерактивна електронна страница;
- съвещаване чрез електронни пощи;
- напечатани брошури, обобщаващи целта и приоритетите на ОПООС, източници на информация и полезни контакти при прилагането на програмата;
- провеждане на информационни срещи, за да се представи процесът на изпълнение на ОПООС на партньорите и др.

В заключение можем да обобщим, че осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, изпълнение, мониторинг, оценка, актуализиране и съгласуване на политиката за опазване на околната среда, в частност и на ОПООС се осъществява от Кмета на община Смядово и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда, следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.